

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ้องกับการเฉลิมพระปรมาภิไธย หยุค
เทศนาเวธในวันหนึ่ง

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออก
พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระที่นั่งโกศกธวัช ทอดพระเนตรทอดพระเนตร
วันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีชว พุทธศักราช ๒๔๖๓ ทรงทอดพระเนตร
พระสงฆ์สดับปกรณ์แล้ว ทรงพระเคนเครื่องไทยธรรม มีใบวัดกุฎีชัย
มูลค่า ๔๐ บาท บูชาภรณ์ ๑๐๐ บาท ทรงพระเคนขันธบริวารบริวาร
พระสงฆ์เถียงแก่พระรับสั่งแล้ว พระที่นั่งโกศกธวัช ทอดพระเนตร
พระพรตแล้ว ประทับมีพระราชดำรัสแก่พระบรมวงศานุวงศ์ข้าราชการ
เวธยามหนึ่ง เสด็จขึ้น

พระราชพิธีเฉลิมพระปรมาภิไธย

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริห์ว่า การพระราชพิธี
บรมราชาภิเษก เสด็จทอดพระเนตรด้วยพระที่นั่งโกศกธวัช ทอดพระเนตร
พระสงฆ์เถียงแก่พระรับสั่งแล้ว ทรงพระราชดำรัสถึงสมเด็จพระบรมราชชนนี ซึ่งได้มี
พระเดชพระคุณมา

วันที่ ๔ ธันวาคม ๑๒๙ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๗ หน้า ๒๐๑๕

จึง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน จัดการ เสด็จพระปรมา

ภิไธย ถวาย พระเดชพระคุณ ตาม พระราชประเพณี มีกำหนดวัน ดังนี้ คือ

วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน รักษากงคัล ๑๒๙ เจ้าพนักงาน ได้จัด
การ พระราชพิธี จากฤกษ์ พระสุพรรณบัตร ใน พระอุโบสถ วัด พระศรีรัตน
ศาสดาราม ตั้ง อาสน์สงฆ์สำหรับ พระสงฆ์เจริญ พระพุทธรูป ๑๐ รูป
ตั้งโต๊ะทอง บน ธรรมมาศน์คีตา นำ ออกมาตั้ง เครื่องนมัสการ พระแท่น
ทรงกราบ แด่ตั้ง บัตร ศาล เทวดาที่ ถานหน้า พระอุโบสถ สอง ศาล เวลา
บ่าย ๕ โมงเศษ เจ้าพนักงาน กรม พระอาลักษณ์ เจริญ พานทอง ๒ ชั้น
รอง แผ่น พระสุพรรณบัตร ไป ประดิษฐาน บนโต๊ะทอง เหนือ ธรรมมาศน์คีตา
ใน พระอุโบสถ เวลา ย่ำค่ำเศษ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุน
สมมตอมรินทร์ เสด็จไป ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ ๑๐ รูป
มี พระธรรมเจดีย์ เปน ประธาน เจริญ พระพุทธรูป ลี้ดัดบริด ไหบริษั
เทวดา

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน เวลาเช้า เจ้าพนักงาน ได้จัดตั้งโต๊ะ ตั้งบาย
ศรีแก้ว ทอง เงิน บายศรีทอง ขวาช้าย พร้อมด้วย คีระสังขาร ขวาช้าย
ไว้ม้อมแล้ว เวลาเช้า ๓ โมงเศษ โปรดเกล้าฯ ให้ หม่อมเจ้าเทโว
ทรงจุดเทียน เครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ถวายพรพระจบ ประเคน อาหาร
มัทนาบาท ถวาย พระสงฆ์ ๑๐ รูป พระราชทาน ผัดแล้ว พัก รอ พระฤกษ์
อยู่ที่ นั้น

เล่ม ๒๗ หน้า ๒๐๑๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๔ ธันวาคม ๑๒๙

ครั้นเวลาเช้า ๔ โมง พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนสัสมมตอมรพันธุ์ เสด็จมาประทับใน พระอุโบสถ เมื่อถึง พระฤกษ์เช้า ๔ โมง ๓๙ นาที ๑๗ วินาที เป็นปฐมฤกษ์ หาดวงโลกที่ปล้นชิงไชยให้สัญญา พระเจ้าบรมวงศ์เธอ ทรงจุดเทียนทอง เทียนเงิน ที่ม้าทองที่สำหรับรองจากุฎ พระสุพรรณบัฏ พระยาศรีสุนทรโฆหาร เจ้ากรมพระอาลักษณ์ นุ่งขาว สวมเสื้อขาว ห่มผ้าขาว เข้มฆ่าด้วยสัญญาบัตรองค์กอง กราบพระ ถวายบังคม แล้ว หันหน้าสู่ มงคลทิศทักษิณ จากุฎ พระสุพรรณบัฏ พระสงฆ์สวด ไชยมงคล คาถา พราหมณ์ เป่าสังข์ เจ้าพนักงาน ประโคมพิณพาทย์ ตูริยดนตรี โห่บูชาพระฤกษ์ เมื่อจากุฎ พระสุพรรณบัฏแล้ว พราหมณ์ ได้หั่ง น้ำสังข์ โห่ เจริญ พระสุพรรณบัฏ แล้ว พระเจ้าบรมวงศ์เธอ ที่ได้ ออกพระนาม มาแล้ว ทรง บรรจุ ใน หีบถมตะทอง วาง บนพานทอง สองชั้น ปิดคลุม เชิญ ประดิษฐานไว้บนโต๊ะเหนือ ธรรมาคันศิลาตามเดิม พระสงฆ์รับ ผ้าสังฆ หมากรุก รูปเทียน อนุโมทนา แล้ว พราหมณ์ ได้ เบิกแว่น ข้าราชการ เวียน เทียน ส้มโศข ครอบ ตะติยะवार แดจตุรณเฑาะ อีกครั้ง หนึ่ง แล้ว ประดิษฐานไว้ ณ ที่นั้น

เจ้าพนักงานได้จัด การ ตั้ง ตกแต่ง พระที่นั่ง อมรินทร์วินิจฉัย เชิญเครื่องราชกกุธภัณฑ์ มีพระมหาพิไชยมงกุฎ เป็นต้น ประดิษฐานใน พระที่นั่งบุษบกมาดา มีเทียนทอง เทียนเงิน ขนาดเล็ก ๒ คู่ ตั้ง ๔ มุม ตั้งพานทอง สองชั้น รอง ดอกไม้พุ่ม ข้าง ตะพุ่ม ที่ชั้น ถัดต่อ ๆ ลง มา มี เทียนทอง

วันที่ ๔ ธันวาคม ๑๒๙ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๗ หน้า ๒๐๑๗

เทียบเงินขนาดกลาง แดใหญ่ ๓ คู่ เบื้องขวาซ้ายพระที่นั่ง บรมก
มาดั่ง ต้นไม้ทองเงิน คู่หนึ่ง บนพระที่นั่ง เสด็จตรนิตร ตั้งโต๊ะหมู่
เชิญพระไชยวัฒน ประจำรัชกาล ๕ รัชกาล กับพระไชยเนาวโศภนรัชกาล
ปัตยุบันนี้ มาประดิษฐาน ต่อลงมาตั้ง พระมหาสังข์ พระเศวตของคำ
แดตั้ง เทียนทอง เทียนเงิน นำพระที่นั่ง เบื้องขวาซ้ายตั้ง ต้นไม้ทองเงิน
ขนาดใหญ่คู่หนึ่ง ตรงนำพระที่นั่ง เสด็จตรนิตร ออกมาตั้ง เครื่องนมัสการ
พระแท่น ทรงกราบ แดตั้ง พระแท่น รองพระราชบัลลังก์นำพระที่นั่ง
เสด็จตรนิตร แห่งหนึ่ง ที่ข้างด้านขวามือ ออกพระที่นั่ง เสด็จตรนิตร แห่งหนึ่ง
กับตั้ง พระราชอาสน์ประทับ มีพระราชดำรัสแก่พระบรมวงษานุวงศ์ นำ
เจ้าผู้เจ้านาย แดข้าทูลลอองธุลีพระบาทตามเคย ข้างนำเส้าพระที่นั่ง
ตั้งเครื่องสูงหักทองขวาง เสด็จละคัน ๕ ชั้น ๓ คู่ ๗ ชั้นคู่หนึ่ง ชุมสาย
๒ คู่ ด้านขวามือออกตั้ง อาสน์สังข์ ตรงนำเครื่องสูง ออกมา ยกพื้นสูง
มีบันไดขึ้นทางข้างหลัง

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๙ เวลาบ่ายโมงเศษ เจ้าพนักงานได้
เชิญพระสุพรรณบัตร แต่ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ขึ้นพระ
ราชยาน ทรงทางประตูหลังพระอาราม ขุนพิจิตรราชสาส์น สดมครุย
ท่าพวกขึ้น ประคองพานพระสุพรรณบัตร คู่เคียงเข้าประจำที่ขวาซ้าย
ข้างละ ๘ ตั้งกระบองหน้าตำรวจ เทวดาคู่แท้ ถอดลงขณะ จำปี
จำกัถอง แตรงอน แตรฝรั่ง สังข์ เครื่องสูง ๗ ชั้น ๕ ชั้น นำ ๘

หลัง ๖ บั้งแรก ๔ ถึง พระราชยานทรง มี พระกตมังสุริย์ พัดโบก
ซ้ายใน กรม มหาดเล็ก มี พระยา อรรคเทวินวรามาศย์เป็น ต้น แต่ง ตัว
เต็มยศ สวม เสื้อ เขียวบับ ตาม พระสุพรรณบัตร เติร กระบวน เข้า ประตุ
พิมานไชยศรี แล้วไป หยุดที่ พระทวาร เทเวศรรักษา เชิญ พาน พระ
สุพรรณบัตร เข้า พักใน พระที่นั่ง อมรินทรวินิจฉัย แล้ว เชิญ จาก พระที่นั่ง
อมรินทรวินิจฉัย ไป ทูลเกล้า ฯ ถวาย พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว ทรง
เจิม แด่ ห่อ แพร แต่ง พันด้วยไหม เบญจพรรณ บรรจุ กล่องทอง คำ ส้อม ถูตาด
บรรจุใน หีบถม มี ถูตาด อีก ชิ้นหนึ่ง ปิดคลุม แล้ว เชิญ กลับ มา พระ
ที่นั่ง อมรินทรวินิจฉัย เชิญ ขึ้น ประดิษฐาน บน พระที่นั่ง เสวตรนัทร

เวลา คำทูล หนึ่ง พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว ทรง เสร็จ เต็มยศ
ทหาร มหาดเล็ก ประดับเครื่อง ราชอิสริยาภรณ์ สาย สพายจักรกรี บรม
ราชวงษ์ เสด็จ ออก พระที่นั่ง จักรกรี มหา ปราสาท เสด็จ ด้วย กระบวน
พระราชยาน ตำรวจ กรมวัง มหาดเล็ก ให้นำตามเสด็จ ไป ประทับ
พระที่นั่ง อมรินทรวินิจฉัย ทรง ประเคน ไตรแพร ย่าม แก่ พระสงฆ์ พระ
บรมวงษานุวงศ์ ที่ ทรง ผนวย สมเด็จพระราชา คณะ พระราชา คณะ ผู้
เป็นใหญ่ พระราชา คณะ เปรียญ เจริญ พระพุทธรมณต์ ๓๐ รูป
พระเจ้าบรมวงษเชช กรมหลวง วชิรญาณวโรรส เป็น ประธาน แล้ว
ประทับ พระราชบัลลังก์ พระสงฆ์ ออกไป ครองไตร กลับ มานั่ง ณาสน์
สงฆ์ตามเดิม แล้ว พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว ทรง จุศนวน เทียนทอง

วันที่ ๔ ธันวาคม ๑๒๙ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๗ หน้า ๒๐๑๙

เทียบเงิน ที่ พระที่นั่งบุษบกมาดา แด่ทรงจุดเทียน เครื่องนมัสการ แล้ว
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวชิรญาณวรโอรส ถวายศีล ทรงศีลแล้ว
พระสงฆ์เจริญ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ครบแล้ว พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงวชิรญาณวรโอรส ถวายอติเรก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
พระศกัณฐ์พิริยพรต ถวายพระพรแล้ว เสด็จพระราชดำเนิน กลับ
ด้วย กระบวน พระราชยาน ตาม ทาง เดิม เสด็จขึ้น พระที่นั่งจักรกรี มหา
ปราสาท เวลา ๒ ทุ่มเศษ

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๙ พระฤกษ์เวลาเช้า ๒ โมง
๒๑ นาที ๕๓ วินาที เปนมหามงคล ชุกตฤกษ์ เมื่อเวลาจน ถึง
พระฤกษ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศ ทหารมหาด
เล็ก ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สายสพายนพรัตนราชวราภรณ์
พระสังฆาตปฐมจุลจอมเกล้าแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งจักรกรี
มหาปราสาท เสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพระราชยานไปประทับ
ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดเทียนที่พระที่นั่งบุษบกมาดา
ถึงวันก่อนแล้ว ทรงจุดธูปเทียนทองเงินบนพระที่นั่งเสวตศรัณ
แด่เครื่องนมัสการแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ข้างพระที่นั่งเสวตศรัณ
ด้านขวามือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวชิรญาณวรโอรส ถวาย
ศีลแล้ว เสด็จขึ้นประทับบนพระราชบัลลังก์กลาง พระบรมวงษานุวงษ
ข้าราชการ ขุนหมื่นเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทตามลำดับ พนักงานประ

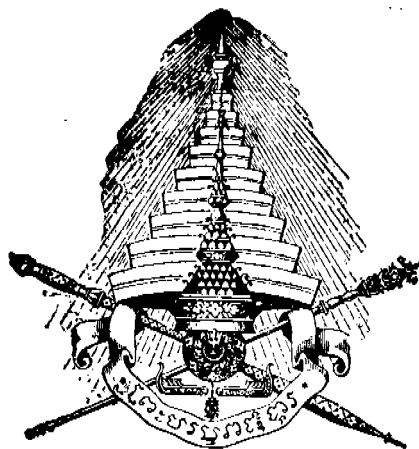
โคม แตรสังข์ มโหรีทัก ทหาร ที่ตั้ง แถว หน้า พระที่นั่งจักรกรี มหาปราสาท
ถวาย วันทยาอุช บรรเลง เพลง แตร สังข์ เจริญ พระบารมี เมื่อ สดุดี
แตร แล้ว โปรดเกล้าฯ ให้ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนสมมตอมรพันธุ์
อ่าน ประกาศ เถลิง พระปรมากิไชย จบ แล้ว พระสังข์สวด ถวายไชยมงคล
คาถา พราหมณ์ เป่าสังข์ กรมแสงในชั้นไม้บันฑิตาเวว พนักงาน ประโคม
แตรสังข์ ช้องไชย พิณพาทย์ ทหาร ถวาย วันทยาอุช บรรเลง เพลง แตร
สังข์ เจริญ พระบารมี อีกครั้งหนึ่ง เจ้าพนักงาน กอง แก้วจินดา ยิงปืน
มหาฤกษ์ มหาไชย มหาจักร มหาปราบยุค ๒๑ นัด ทหารบก
ทหารเรือ ยิงปืนใหญ่ ถวายไชยมงคล แห่งละ ๒๑ นัด แล้ว พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ทาง พระทวาร ทวารราช มเหศวร พระที่นั่งไพศาล
ทักษิณ ไป ประทับ พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมขุนสมมตอมรพันธุ์ เชิญพาน พระสุพรรณบัตร พระยาราชาโกษา
เชิญ พระมหาสังข์ทักษิณาวัฏ พระยาร่วงษ์พิพัฒน์ เชิญพาน เทียน
พระยาบุรุษรัตนราชพัตธำ เชิญพานรูป เจ้าหมื่นเสมโฆราช เชิญพาน
ดอกไม้วีจั่นจรงักดิ์ของคัศวา เชิญต้นไม้ทอง จมื่นจรงักษาของคัศวาย
เชิญต้นไม้เงิน แต่งกาย ถวาย เลือ ครุย ทุก คน เข้า ทาง ประตู สนามราช
กิจตามเสด็จไปขึ้น บรรไดใหญ่ข้าง พระที่นั่งจักรกรี ไปขึ้น พระที่นั่ง
บรมราชสถิตยมโหฬาร เสด็จไป ยัง ห้องที่ ประทับ สมเด็จพระบรมราชชนนี

ทรงรับ พระมหาสังข์ทักษิณาวัฏ แด่ พาน พระสุพรรณบัตร เถลิง พระ
ปรมาภิไธย ถวายสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี แด่ ถวาย
คอกไม้รูป เทียน แด่ ต้นไม้ทอง เงิน ขนาดใหญ่คู่หนึ่ง แด่โปรดให้เชิญ
พระสุพรรณบัตร ถวายมา ประดิษฐาน ที่ พระแท่นเสด็จตรัสตาม เติม
สำหรับ ที่ จะได้เวียนเทียน สัมโภช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ
ออกตาม ทางเดิม ประทับ พระราชบัลลังก์ ใน พระที่นั่ง อมรินทรวินิจฉัย
พระสงฆ์ ถวายพรพระ จบ แบ่งไปรับพระราชทานฉัน ที่อาสน์หลังเสา
พระที่นั่ง พระเจดีย์ ด้าน ควัน ออกอีกส่วนหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ทรง ประเคน เครื่องเสวย แก่ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวง
วชิรญาณวโรรส พระบรมวงษานุวงศ์ทรง ประเคน อาหารบิณฑบาต เมื่อ
พระสงฆ์รับพระราชทานฉันแล้ว ทรง ประเคนเครื่องไทยธรรม ของ สมเด็จพระ
บรมราชชนนี แก่ พระสงฆ์ แด่ มาณูซึ่งของ เครื่องไทยธรรม บ้างแล้ว
โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า กรมขุนพิศณุโลกประชาน
าถ เจ้าฟ้า กรมขุนนครราชสีมา ทรง ประเคน ค่ำไปทั่วแล้ว พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมหลวงวชิรญาณวโรรส ถวายยาอนุโมทนา มีคำอัคร
ถิราลัทธิพพุทธา แด่ ถวายอดิเรก พระบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระดงเทพ
พิริยพรต ถวายพรพร ถวายแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ

เล่ม ๒๗ หน้า ๒๐๒๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๔ ธันวาคม ๑๒๙

กตัญญูด้วย ภาระของ พระราชยาน ตาม ทาง เดิม เสด็จ ขึ้น พระที่นั่งจักรีมหา
ปราสาท เวลาเช้า ๔ โมง แล้วเจ้าพนักงานได้ตั้ง บายศรี แก้ว ทอง เงิน
บายศรีทอง ขาวซ้าย พราหมณ์เบิกแว่น เวียนเทียน ส้มโอมะ พระสุพรรณบัตร
เจ้าพนักงานประโคมตามธรรมเนียม แล้วดับแว่นเจิมจุ่มพระสุพรรณบัตร
แล้ว เปน เสร็จ การ

๓

ประกาศเฉลิมพระปรมาภิไธย

สุภมัตถุ พระพุทธศาสนกาล เปน อดีตภาค ๒๔๕๓ พรรษา
กาลบัดนี้ จันทโคจร โสณสัมพัตสภกรรติภมาต กาลปักข์ นวมัตถิ
สุภวาร สุริยคติกาล รัตนโกสินทรศก ๑๒๙ พุทธศักราชมาต บัญญัติ
ตติมสุรทิน โดย กาลนิยมน